

קונטרס דעת תורה השמר לך "פענ"ן" חלק ג' מספר אבן מקיר תזעק

אור הזוהר 520 * סבת תשע"ד

חלקו

מפעל הזוהר העולמי

בנישאות כ"ק אדמו"ר מהאלמין שליט"א מחבר למעלה מאלף ספרים טל: 0527651911

גרוילי הצוריקים אומרים ללמור זוהר הקרוש

האדמו"ר מהאלמין

ואינם מתבישים כלל לתרץ עצמם שאיך אפשר להתיר בעבור ספורט ושחוק להתאכזר באכזריות נוראה בצידת צביים וכדומה.

ראשית צעדיו של הצורך הגרמני ימ"ש נגד יהודים, היתה לאסור השחיטה

ודבר זה מראה בעליל שאינם באמת מרחמים על הבריות, רק לאותן בע"ח שיש להן אינטרסים אחרים, והחזיר מיער החיה הטורפת, הראה את זהותה ואת טלפיה המזוהמות והמטונפות הארסיות מלאות דם וכו' וכו' שלטון הנאצי ימ"ש וזכרם שאסרו השחיטה תחת מסוה הומניטרית, וכוונתם היתה להצר עלינו ולהשמידנו כליל לאט לאט, ולבזות דת קדשינו וכו' וכו'. ולשרוף גוויתינו ונשמותינו גם יחד להתגאל מקודם בפת בגם, והמן הרשע צורך היהודים, אף שחישוב וכתב על כל היהודים מנער ועד זקן נשים וטף להשמידם ולאבדם, גור עליהם מקודם גזירות על הדת שלא ישמרו, ואסר להם למול ולשמור שבת ויו"ט ולעסוק בתורה, כמבואר ברש"י ז"ל במגילה ט"ו. יעו"ש, כדי להכשילם, וגם משנאת הדת ועם ישראל, והרגיש שעצם קיום יהודי מתנגדת לו, דישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, וקדושת ישראל מתנגדת לקיומו

שנאת האומות לעם ישראל ולדתו, להשפילו ולבטלו כליל ח"ו

ג. ואף במדינה דמוקרטית שחוקת היסוד שלהם מבטיחה חופש מלא לקיים כל דיני האמונה לכל אזרח. ואף לפעמים שאין השלטון רוצה בזדון להעביר אותנו מלשמור הדת והשחיטה, אבל החברות השונות בתוך הממשלה, ושיש להם השפעה גדולה שם להטות לב יועצי המלוכה והשרים, מני הדרך הישרה להולכים שולל תחת מסות שונות אשר מתחתיה עמוק עמוק בעור בשרם טמון ומוצנע הגרעין שלהם מתכוונים, השנאה לעם ישראל ולדתו, להשפילה ולבזותה ולאט לאט לבטלה כליל. ומחמת חשבונות פוליטיות, וכח המכריע של החברות האלו הממשלה נשפעת לקבל דבריהם ולחוקקם לחק.

בפתע פתאום נהפכים רוצחים ל"רחמנים" כביכול

ואף שלפעמים מרגישים האמת וטומאתם ושקריהם וכזביהם בשוליהם, מעלימים הם עיניהם, ואדרבה עוזרים להחברות הנ"ל באמתלאות שונות שאין כוונתם נגד הדת רק טובותינו הם מבקשים, ופתאום נהפכו לרחמנים בני הרצחנים הגולנים החומסים, להפוך עורם המלא עוד כתמים מדם יהודים,

במלים אלו סיים הרב מנדלוביץ את דבריו, ועתה אני שואל אתכם רבותי: האם חסר עוד משהו שצריכים להוסיף על הנעשה בזמנינו? האם בדורנו לא עשינו את אותו דבר? החילול השם הגדול וכמו"כ העובדה שלא הרפורמים או הקונסרבטיבים נוהגים כך, אלא כאלו הרוצים להוכיח כי הינם הממשיכים החזקים והטובים ביותר מן האורתודוקסיה, ועוד כאשר מחוגם הודיעו ומחו בענין אותו איסור דאורייתא באותו עונש כרת רח"ל, שהסתובבו אצלם במשך שלשים שנה והכשילו רבבות מישאל באכילת נבלות וטרפות ובאותו חטא חמור, ואותם הרע-בנים יש להם את העוז לקום ולהעזי פנים במצח נחושה בעינים ואומרים על חלב שהוא לא חלב, בדיוק כאילו היו אומרים על יום שהוא לילה...

השמים נוגע ללבבם ישמרו עליכם, ובכל דבר שבקדושה יסייעו בידכם ויוכלו הרבה לסייע בעניני חיזוק התורה והיהדות, מה שעתה לדאבוננו ירדה עשר מעלות אחרונות, וכבר הגיע הזמן של כי עת לחננה כי בא מועד!...

[נמצא דמה ששכיחים כהיום רבנים המתכבדים לדרוש בהספידא או בשאר הזדמנות ודורש בהתלהבות על שפלות הדור בו בזמן שהוא המסייע היותר גדול על ידי נתינת הכשרים לבשר מפוקפק או חלב גמור או בנתינת חיזוק לאותן מנהיגים העומדים מתחת המסחר הענקי של מכירת בשר ספק נ"ט וודאי חלב לכל המדינה. כ"ו כבר היה לעולמים במדינת הזוהר שלנו וההיסטורי חוזרת על עצמה].

של טומאת עמלק, וכן תמצא בשאר האומות שהיו מתנגדים ושונאים אותנו בעבור דתינו, וגם בעצם קיום העם היהודי.

כל הקם נגד ישראל, כאילו קם נגד הקב"ה

ובאמת זה תלוי בזה, כמבואר ברש"י ז"ל בשלה, תהרוס קמין, שכל מי שקם כנגד ישראל כאילו קם כנגד הקב"ה יעו"ש ובמכילתא, ובמדבר ל"א-ג' ברש"י ז"ל נקמת ה', שהעומד כנגד ישראל כאילו עומד כנגד הקב"ה: ורצו לאבד ולשרוף גויותינו ונשמתינו. ובשבת ק"ה: העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע, הא למה זה דומה לס"ת שנשרפה: הרי שעם ישראל ותורתנו הם צמודים וקשורים יחד, וכמאמר הזוה"ק אורייתא וקוב"ה וישראל חד.

אבותינו מסרו נפשם על זהירות השחיטה וכשרותה

ה. והנה מאז מעולם מסרו אבותינו ורבותינו (מדור דור) את נפשם על השחיטה וזהירותה, וממאכלות אסורות, ולא נכנעו ולא ויתרו על קוצו של יוד, השיבו מלחמה שיערה במאבק הקודש להגן על מצוה זו שהיא מיסודות התורה וקדושת עם ישראל.

גם בזמנים היותר קשים העמידו השחיטה על תלה

ובדורות הקודמים מלפנים בישראל שהאמונה הטהורה היתה אז מושרשת היטב בכל שדרות עמנו, והמון בית ישראל שנשא על כתפו בלהות ועריצות הגלות בגזירות הכי קשות ורעות, נשאר בזהרו וחומתו, באמונת אומן בה' ובתורתו, וכל רוחות הרעות שבעולם לא הזיזו אותו ממקומו. ולא עלה כלל על הדעת לוותר או להתפשר, בעניני הדת אפילו במשהו, או לבקש ולחפש אחרי היתרים, או שאר אמתלאות להכנע לרצון המלכות, ומכל שכן בעניני שחיטה. ואדרבה בזמנים היותר קשים אחרי גזירות הנוראות משנת תתנ"ו ואיך כשהראשונים כמלאכים ראו איזה רפיון עמדו ועשו תקנות שונות להעמיד רמת השחיטה על תלה (כמבואר ברבינו יונה, והרא"ש ז"ל ושאר הראשונים, וכמבואר לעיל דבריהם בקונטרסי בשביל השחיטה יעו"ש). והזהירות זה שנוהרו הרבה בשחיטה ובכלל להשמר מבלי להתגאל בפת בגם של הנכרים, שמירה זו שמרה עליהם שישארו בטהרתם המליאה, ונשארו איתנים וחזקים באמונתם ותומתם, לה' ולתורתו הק', וכבר הבאתי דברי הדמשק אליעזר שבשעת הגזירה יש להחמיר עוד יותר יעו"ש (בשאלת שחיטה בעמדה).

ו. ובמגילה י"ב. שאלו תלמידיך את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, וכו' אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. ושם במגילת אסתר א'-ח', כרצון איש ואיש, שרצה להכשילם שיהיו נחשבים שעשו זה להשתתף וליהנות מסעודתו ברצון ולא באונס. ועיי"ש בגמ' שמדמה זה להשתחו' לצלם בימי נבוכדנצר (דמשום זה נתחייבו).

ובחולין ד': אין הסתה אלא באכילה ושתייה. ושם במד"ר מגילת אסתר, ובמלאת הימים. המן הרשע בעלילה גדולה בא על ישראל. אמר המן לאחשוורוש, אלוקיהם של אלו שונא זמה, העמד להם זונות ועשה להם משתה, וגזר עליהם שיבאו כולם ויאכלו וישתו וכו', כיון שראה מרדכי כך, עמד והכריז לא הלכו לאכול מסעודתו של אחשוורוש יעו"ש. ובסנהדרין ק"ו. ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמחין וכו' יעו"ש.

בזכות שגזר דניאל על שמנון, זכו ישראל שבאותו הדור לכל הנסים

ובדניאל חנניה מישאל ועזריה, היו נותנים ללבם שלא יתגאלו בפת בג המלך (דניאל א') ושם נס נא את עבדיך ימים עשרה, ויתנו לנו מן הזרעים וגו'. ובפי' רס"ג ז"ל באותן הימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, והם כנגד עשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו. שלא יגרום החטא, עשרה נסיונות שנסו אבותינו להקב"ה במדבר, יעו"ש. ובע"ז ל"ו. שדניאל גזר על שמנון, ועל ידי זה זכו שיהיה מראיהן טוב ולכל הנסים והגדולה אח"כ. וכבר הבאתי לעיל (בקי' בשביל השחיטה אות כ"ה) דברי האוה"ח הק' (בפ' שמיני י"ג-מ"ג) שבאמצעות שמירת מצוה זו לא ישלטו עכו"ם בעם בני". ודבריו הם בזה"ק ח"א דף קצ"א. תא חזי יחזקאל נטר פומי' ממאכלי דאיסורי דכתיב ולא בא בפי בשר פגול, זכה ואקרי בן אדם. דניאל מה כתיב ביה, וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך, וביין משתיו, זכה הוא ואתקיים בדיוקניה דאדם, בגין דכל מלין דעלמא כלהו דחלין מקמי דיוקנא דאדם, דאיהו שליטא על כלהו ואיהו מלכא על כולא, יעו"ש. ומקודם שם דניצול מגוב האריות, דבגין דא לא איתחביל דהא ההוא דיוקניה דבר נש זכאה איהו מלאכא ממש יעו"ש. (ואולי דברי הרס"ג הנ"ל שהיה העשרה ימים בין ר"ה ליוהכ"פ וכו' הם מקור לדברי הירושלמי בפ"ק דשבת, הובא בטור או"ח סי' ר"ג, וגם בשו"ע, להזהר באותן הימים מלאכול פת עכו"ם פת פלטר, ולאכול בטהרה יעו"ש).

ועיי"ש בפ' רס"ג ז"ל הנ"ל שבקשו לאכול זרעונים כדי שיעלה ריח רע מפייהם, שלא יבאו עליהן במשכב זכור, יעו"ש ובאה"ע, אבל י"ל ששמירה ממאכלות אסורות היא שמירה מעולה ומגנת על האדם שלא ישלטו עליו, ושומרים אותו משמים שלא יכשל. (וברית הלשון הפה והמעור אם שומרים הפה מלאכול דברים האסורים, או גם ברית המעור נשמר וכדברי הזוה"ק הנ"ל דכלהו דחלין מקמיה).

ז. ובסוף ע"ז, ע"ז: מר יהודה ובאטי בר טובי הווי יתבי קמיה דשבור מלכא, אייתי לקמייהו אתרוגא, פסק אכל, פסק הב ליה לבאטי בר טובי, הדר דצה עשרה זימני בארעא, פסק הב ליה למר יהודה, א"ל באטי בר טובי, וההוא גברא לאו בר ישראל הוא, א"ל מר קים לי בגויה, ומר לא קים לי בגויה (ר"י מכיר אני בו שהוא פרוש, ולא יאכל דבר איסור, אבל בך אני מוחזק שתהא פרוש כל כך). איכא דאמרי א"ל אידכר מאי עבדת באורתא (דרך פרסיים למסור נשים לאכסנאין, וכששיגורן להם בלילה שעבר קיבל באטי, ורב יהודה לא קיבל, רש"י).

ולכאורה צע"ג כל המעשה הנ"ל שמביא הגמרא, ראשית וכי בעינן להביא ראיה משבור מלכא לדברי הברייטא שסכין נועצה עשרה פעמים בקרקע לאכול בה צונן, ועצם המעשה תמוה לכאורה דשבור מלכא טריח עצמו לנעוץ הסכין בקרקע עבור ר"י. בפרט שאולי ע"פ הדין היה מותר לו לר"י לאכול מפני אימת המלכות, בדבר שאינו אלא רק דין דרבנן דצריך נעיצה, וכבר פסק עם הסכין הזה שני פעמים מאתרוגא. ואולי דבא לאשמעינן שרגלי חסידיו ישמור, ואין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, אפילו באיסור דרבנן (כמבואר בחולין ו). ושם בתוד"ה צדיקים עצמון (שם ה'): שדוקא במידי דאכילה, יעו"ש ששם נסמן שכ"כ בכ"ד) והטעם דדוקא במידי דאכילה, כמו שכ' האוה"ח הק' (הנ"ל) שהתיעוב יעשה מעשהו בנפש האדם אפילו בהסח הדעת ובשוגג. יעו"ש. ולכך אפילו המלך היה זהיר בר"י שלא להאכילו בהסכין בלי נעיצה. וכן מה דא"ל אידכר מה דעבדת בלילה. ולדברי התוס' שם שבאמת באטי בר טובי לא חטא, שעדיין היה עבד קצת ומותר היה בשפחה, וגם הכי אם לא עמד בנסיון של השפחה (שלדה"ת היה מותר) שגדול היצר כמאמרם גול ועריות נפשו של אדם מחמדתן, וכי משום זה הוא מיקל גם בשאר איסורי דאכילה. ובשו"ע יו"ד סי' ב' סעיף ו', שמומר לאחד משאר עבירות א"צ לבדוק לו סכין (ואפילו לדעת הר"מ ז"ל דוקא מומר ולא בפ"א, יעו"ש).

הזהיר מכל איסורי אכילה נשמר בקדושה יתירה גם בשאר ענינים

אך לפי"ד י"ל ששבור מלכא ענה לו שאם היית זהיר באמת ופרוש מכל איסורי אכילה שמעלין את האדם לידי קדושה, לא היית לוקח השפחה אפילו כשאין עבורך חטא אבל פרישות וקדושה אין לך, ובר"י, כיון שהיה זהיר ממאכלות אסורות אפילו מנדנד איסור דרבנן, היו משמרים אותו משמים לבל ישל בעריות, ולא במידי דאכילה. ועי' בר"מ ז"ל בספר חמישי קראו קדושה, וכלל בו הלכות איסורי ביאה, מאכלות אסורות, ושחיטה, שכולן שייכים זה לזה להעלות את האדם לידי קדושה ולהבדל מעריות הנזהר בהם. ומי שאינו נזהר במאכלות אסורות נכשל ח"ו בהנך, ומי שזהיר בהו שומרים אותו שישאר בקדושה ושלא יכשל בהו ובעריות. וזהו הסיום שמסיים המסכתא להראות שעל ידי זהירות במאכלות אסורות גם המלך נענע בראשו לעזור לו, וזהו העצה להשמר מע"ז ומלפני אידיהן וכו'.

ח. ותחלת גזירה על השחיטה מצינו בבבלי (יבמות ס"ג): שכבר בימי ר' יוחנן גזרו על השחיטה, החברין מכי אתי לבבל, ופירש"ז ז"ל חברי, פרסיים רשעים, ומבזין ואינם מכירים כבודם של ישראל. וכ"ה במאירי ז"ל. אלו פרסיים, כלומר שמצירין לישראל, וכופרים במעלתם, וביחוסם, עכ"ל. ובערוך ערך חבר, שהיו פרסיים קורין לכומרים חברין, והיו אותן חברין רעים מאד, ומצירין לישראל. וז"ל, אמרו ליה לר' יוחנן, אתי

חברי לבבל, שגא נפל, (כפף נפל, מרוב צער, שהיו בני הישיבה מסורה בידם), אמרו ליה מקבלי שוחדא (לבטל גזירתא) תריץ יתיב (יתיב ושמת) גזרו על ג' מפני ג' (אמרו ליה על שלשה גזרו, אמר להם מפני ג' עבירות שהיה בידי בני בבל), גזרו על הבשר (שלא יאכלו בשר שחוטא) מפני המתנות (מפני עבירה שהיה בידם, שהיו גזולים מתנות כהונה, זרוע ולחיים וקיבה). ובמאירי ז"ל והכל היה מדה כנגד מדה. (ובשבילי השחיטה ביארנו שבדואי היה העונש מדה כנגד מדה, ובמאכלות אסורות ובשחיטה נאמר והבדלתם, וזהו שמבדילים מן העכו"ם והכהנים מובדלים מישראל בקדושתם, וכיון שפגמו בהבדלה זו דכהנים להחשיבם בנתינת המתנות, נענשו שניטלה מהם מצוה זו דשחיטה דמצות הבדלה, ששומר עלייהו להבדילים מהעמים לבל ישלטו בהם יעו"ש).

הראשונים לגזור על השחיטה היו הפרסיים וכומריהם

ומבואר שהראשונים שגזרו גזירת השחיטה היו הפרסיים או כומרים שלהם, וכוונתם היה רק להצר לישראל, ולהשפיל אותן ואת דתם. (ולא היו מעונינים כלל בצער בעלי חיים, ובקבלת שוחד היו מבטלים הגזירה) ועי' ברבינו נסים גאון בשבת ה. ובתוס' גיטין י"ו. ד"ה הא. **וגם** מבואר דעת ר' יוחנן שהגזירה לא באה בחנם רק מפני עבירות שהיו בידם, והגיד להם העבירות במה שחטאו כדי שישובו, ויתבטל הגזירה.

ט. ובר"מ ז"ל בפ"ב דתעניות הל' ג': וז"ל על הצרת שונאי ישראל כיצד, גוים שבאו לערוך מלחמה עם ישראל וכו', או לגזור עליהם שמד אפילו במצוה קלה, הרי אלו מתענין ומתריעין עד שירוחמו וכו', ובמגיד משנה שם שהביא מקור לדברי הר"מ ז"ל שעל גזירת שמד אפילו במצוה קלה חייבים להתענות. וז"ל וביבמות פרק הבא על יבמתו, אמרו ליה לרב, אתו חברי לבבל גזר תעניתא, ושם מתבאר שגזירין תענית על השמד, ודבר ברור הוא, עכ"ל. הרי שגירסתו שם היתה רב (במקום ר"י) ושגזר תעניתא עבור גזירת השחיטה. ומצוה קלה שהזכיר הר"מ ז"ל כוונתו לשחיטה, והטעם שקראו מצוה קלה כיון שאין זה מצוה חיובית שמחויב לשחוט, רק אם ירצה לאכול מחויב לשחוט, ובידו שלא לאכול בשר כלל, משו"ה קראו מצוה קלה, ואף שזהו גזירה בשב ואל תעשה, ואינה מצוה חיובית, פסק שמחויבין להתענות, וזהו מדברי הגמרא הנ"ל (לפי גירסתו בגמ').

אף שגזירת השחיטה היתה גם על עכו"ם, מכנהו הרמב"ם בשם גזירת שמד

ואף שלכאורה היתה הגזירה על כולן, אף על הגויים שלא ישחטו, והגויים ממילא לא שחטו רק היו נותרין או שאר מיתות, ואופן זה לא נאסר גם לישראל להרוג הבהמות. נמצא שבשחיטה היו כולן שוים. אפילו הכי קרי ליה הר"מ ז"ל גזירת שמד, וכן תפס בפשיטות המגיד משנה שזהו גזירת שמדא (ולא נתבאר אי גם שחיטת העופות נאסרה בגזירתם).

וברש"י ז"ל ציצית מצוה קלה עשה בעלמא. ונראה שבא ליישב שהרי אמרינן לעיל מ"ג: שקולה מצות ציצית כנגד כל המצות. לכך דקדק לפרש שהכוונה כאן קלה עשה בעלמא. ובתוספתא דשבת פט"ז אבל בשעת הגזירה אפי' מצוה קלה שבקלות אדם נותן נפשו עליה וכו'. ולא באתי רק להעיר, ובאמת המושג וגדר קלה תלוי, ולפעמים הכוונה שקלה לקיים אותה, שא"צ הוצאות הרבה או טירחא, ולפעמים קאי על עצם המצוה חמורה או קלה, הר"מ ז"ל בהלכות יסודי התורה שכתב או מצוה מן המצות כלל בזה כל המצות כולן. ולא באתי אלא רק להעיר בכל זה, ואכמ"ל.

יא. ובספר דמשק אליעזר לחולין (דף ל"ח:) בא"ד וכי דרך עולם לנועוץ צור וסכין בכותל, ובמוכני או בצפורן ובשן כדי לשחוט בו וכו' הנני אומר דכל זה נשנית בשעת השמד, וגזרו מלשחוט, והוצרכו לעשות ענינים שלא יבאו הגוים להרגיש שהם שוחטים רק יסברו שנוחרין ואוכלין כמותם, והשתא שפיר גם רבא סתם דבריו האיבעיא שלו יעו"ש (ולעיל בקונטרס שחיטה בעמידה הבאתי דבריו). ולפי דבריו למדנו שכבר בשעת זמן המשנה והברייתא היה בזמנם או מקודם להם גזירה על השחיטה, ודוקא שחיטה אסרו ולא נחירה לנחור. וגם בימי רבא היה ג"כ גזירה, או שהיה דבר רגיל בזמנם שהיו רגילים לגזור גזירות על השחיטה לכן בעי רבא כנ"ל. ומקודם הבאתי דברי המגיד משנה בפ"ב דתעניות. ובקצת דפוסים הגירסא שם אמרו ליה לרבא, אתי חברי לבבל, ולפי"ז מבואר להדיא שבימיו היתה גזירה על השחיטה. אבל בשאר דפוסים שם במ"מ לרב'. ואפשר שהכוונה לרבה, ובהגר"א איתא גירסתו לרב. וגירסא זו מחוורת טפי עי' בתוס' גיטין י"ז. בד"ה הא דבימי רב אתי פרסיים לבבל יעו"ש. ולפי"ד הדמש"א הנ"ל לפי"מ דמוקי לה רב פפא (שם ט"ז:) בעופא דקליל יעו"ש, מבואר שגם על עופות לשחוט היה גזירה.

וכן נראה שגזירה זו על השחיטה קוראהו לה הדמש"א שמד, וכ"ד הר"מ והמ"מ הנ"ל (כן היא בדפוס ישנים, אף שבמקצת דפוסים הגירסא בר"מ לגזור עליהם גזירה, והוה תיקון הצנזור, שצ"ל שמד). ונתבאר להדיא גזירת השחיטה אף שהוא לכולם (שהגויים בין כך וכך לא שוחטים) נקרא גזירת שמד, ושצריכין להתענות.

גם בספרד וצרפת היתה זו גזירת הכומרים נגד השחיטה

ובדרך זה של הכומרים הפרסיים החברין שהיו מצירין לישראל, וגזרו עליהו גזירות כדי לבזותן ולהשפילן, היו ממשיכים בדרכם הכומרין הנוצרים הרשעים בספרד וצרפת לאסור השחיטה לישראל ולסחוט מהיהודים כסף שוחד כדי להרשות להם לשחוט, כמו שמצינו שאלה הלכה למעשה בשו"ת הרשב"א ז"ל ח"א אלף צ"א. מובא גם ברמ"א ז"ל בחו"מ קס"ג סעיף ב'.

המשך בעלון הבא

י. ובעיקר דברי המ"מ שפי' לכוונת הר"מ ז"ל מצוה קלה שציין להא דיבמות שקאי לגזירת השחיטה, ואמאי לא פי' לדבריו שקאי לערקתא דמסאני. וכמבואר בסנהדרין ע"ד. אבל בשעת גזירת המלכות אפילו מצוה קלה וכו' כי אתי רבין אר"י כו' אבל בפרהסיא אפי' מצוה קלה כו', מאי מצוה קלה א"ר בר"י א"ר אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא, יעו"ש וברש"י ז"ל.

אבל באמת הר"מ ז"ל בפרק ה' מיסודי התורה הלכה א'-'ב'-'ג', לא הביא כלל דבר זה דאפילו ערקתא דמסאני, וכבר תמה עליו הכסף משנה שם. אבל נראה שהר"מ ז"ל מפרש לה כשיטת השאלות בפרשת וארא שאילתא מ"ב, דבשעת השמד, אם יאמרו לו כפוף עצמך בפני עבודה זרה להתיר ערקתא דמסאנך שיהא נראה שאתה משתחוה לעבודה זרה, יעוין שם שאסור מדרבנן, י"ל שזה נכלל במה שכתב שם מצוה מן המצות, שלדעתו לא קארי זה רק למנהגא כשיטת רש"י. ולשיטת השאלות הפי' מצוה קלה שרוצה להעבירו בעקיפין שיהא נראה להעולם לכל הפחות שעובר, יעו"ש ובהעמק שאלה. ועי' בע"ז ג'. מצוה קלה וסוכה שמה, ואמאי קרי לה מצוה קלה דלית בה חסרון כיס. (וצ"ל דקאי לשיבה בסוכה ולא לעשייתה, דהוי ג"כ מצוה כמכות ח'. חטיבת עצים דסוכה ובירושלמי שמברך על עשייתה). ושם בסנהדרין ק"י: ולא שירי מצוה, וברש"י, לא מצוה ולא שירי מצוה: לא מצוה חמורה, ולא מצוה קלה, יעו"ש (ושירי מצוה כמו מסאנא דלא מעכבת).

ובירושלמי בפרק א' דפאה הלכה א', השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה שבחמורות, מצוה קלה שבקלות שילוח הקן וכו'. ובחולין קמ"ב: ומאי מצוה קלה שהיא כאיסור, וברש"י עה"ת (דברים כ"ב-ז) אם מצוה קלה שאין בה חסרון כיס, יעו"ש. ושם, עקב, המצות הקלות שאדם דש בעקביו. ובמצות שחיטה אולי היא ג"כ בגדר זה שאין בה חסרון כיס, דמה לי לנחור מה לי לשחוט, ואדרבה יותר בקל לשחוט מלנחור או שקאי לאכול בשר שחוט, ועי' ביבמות שם גזרו על הבשר, ולא אמרו גזרו על השחיטה, שלא לשחוט, ואולי שבעקיפין באו על ישראל שהגזירה היתה שאסור לאכול בשר שחוט, ולא שאסור לשחוט (שאו היו יכולין להביא בשר שחוט ממקום אחר). ואולי גם שם בימי הפרסיים הגזירה היה בעקיפין ובעלילה שהבשר לא טוב וכדומה, ולכך אסרו אכילת הבשר, ולא השחיטה.

ובאבות פ"ב והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה וכו', ובר"מ ז"ל שצריך ליהזר במצוה שיחשב שהיא קלה כשמחת הרגל, ולמידת לה"ק, כמצוה שהתבאר לך חומרתה שהיא גדולה, כמילת וציצית, ושחיטת הפסח וכו', יעו"ש. ובמנחות מ"ד. אין לך כל מצוה קלה וכו', צא ולמד ממצות ציצית. הרי שקרי לציצית מצוה קלה. והר"מ חושבה בין החמורות.